

Hyvinvointialueen rahoituslakiin ehdotetut muutokset
1132/00.01.03.00/2026

Tulevaisuuslautakunta 17.02.2026 § 8

Lisätiedot

Strategiajohtaja Ilkka Pirskanen
puh. 013 330 4500

Päätösehdotus

Strategiajohtaja Pirskanen Ilkka:

Tulevaisuuslautakunta merkitsee tiedoksi rahoituslakiin esitetyt muutokset.

Päätös

Merkittiin tiedoksi.

Selostus

Lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2027 alusta. Lakiesitys on parhaillaan lausuntokierroksella, joka järjestetään 2.2.–11.3.2026. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa huhtikuussa 2026, jotta se ehditään käsitellä eduskunnassa kevätistuntokaudella. Lausuntokierroksella esityksen vaikutusarviot ovat vielä vuoden 2026 tasolla. Tiedot vuoden 2027 rahoituksen pohjana olevista tarvekertoimista saadaan maaliskuussa 2026. Vaikutusarviot päivitetään vuoden 2027 rahoituksen tasolle maaliskuussa ennen esityksen antamista eduskuntaan. Jos muutokset ovat suuria, arvioidaan mahdollisen lisävuorovaikutuksen tarve (esim. kuulemistilaisuus alueille).

Tarvemalli kuvaa terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon tarpeesta aiheutuvia kustannuksia. Rahoituslain mukaan tarvemalli on päivitettävä vähintään 4 vuoden välein (v. 2027) THL:n tutkimukseen perustuen. Tarvemallissa huomioidaan tarvetekijöinä sairastavuutta, ikä- ja sukupuolirakennetta ja sosioekonomisia tekijöitä.

Syksyn 2025 aikana on arvioitu ehdotusten aluekohtaisia vaikutuksia ja tietopohjan luotettavuutta yhteistyössä VM:n, THL:n ja hyvinvointialueiden kanssa.

Rahoitusmallissa tarvetekijöiden perusteella jaetaan vain hyvinvointialueille koko maan tasolla aiheutunut palvelujen järjestämisen kustannus. Hyvinvointialueiden rahoituksessa otettaisiin vuodesta 2027 huomioon yksityisen terveydenhuollon hoitoilmoitusrekisteriin kirjaamat

diagnoositiedot ainoastaan hyvinvointialueiden rahoittamien ostopalvelujen ja palvelusetelien osalta.

Valtiontaloudellisten säästöjen toteuttamiseksi ehdotetaan muutettavaksi koko maan tasolla etukäteen huomioon otettavaa palvelutarpeen kasvua. Vuodesta 2027 otettaisiin huomioon nykyisen 80 % sijasta 60 %. Säästö kohdennettaisiin alueille sote-rahoituksen määräytymistekijöiden mukaisesti. Tällöin vaikutus olisi käytännössä suurempi korkean palvelutarpeen alueilla. Säästötoimenpiteiden aluekohtaisia vaikutuksia ehdotetaan kompensoitavaksi nostamalla vuonna 2028 palvelutarpeen määräytymistekijän rahoitusosuutta yhdellä prosenttiyksiköllä ja vastaavasti vähentämällä asukasperusteista osuutta. Tämä turvaisi yhdenvertaisia palvelujen järjestämisen edellytyksiä niillä alueilla, joiden asukkaiden palvelutarve on korkea, ja rahoitus kasvaa muita alueita hitaammin vähäisen väestönkasvun vuoksi.

Pysyviä siirtymätasauksia ehdotetaan muutettavaksi. Siirtymätasauksilla tasataan aluekohtaisesti kuntien vuoden 2022 kustannusten ja rahoituslain mukaisen laskennallisen rahoituksen erotusta. Voimassa olevan lain mukaan tasattava erotus muuttuu portaittain vuosina 2023–2029 ja sen jälkeen jäljelle jäävä osuus on pysyvää siirtymätasauksia. **Siirtymätasauksien porrastusta ehdotetaan muutettavaksi vuodesta 2027 lukien.** Sekä siirtymätasausvähennysten että -lisien porrastusta kasvatettaisiin vuosittain kymmenellä eurolla lisää asukasta kohden. Koko maan tasolla pysyväksi jäävien **siirtymätasauksien määrä vähenisi neljäsosalla vuoden 2030 loppuun mennessä.**

Lakiehdotuksen kokonaisvaikutuksen arvioidaan olevan hyvinvointialueille negatiivinen.